
STĀSTI PAR VĒSTURI UN MŪSDIENĀM:
kultūras norišu izlases speciālizlaidums, sagaidot 4. maiju – Latvijas Republikas
Neatkarības atjaunošanas dienu

MŪZIKA

Koncertlekcija “Atmodas dziesmas. Dziesmotā revolūcija”

Piedāvā: SIA “Dzīvā skaņa”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; gan klātienēs, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Mikus Abaroniņš, e-pasts: mikus.abaronins@gmail.com,
tel. nr.: 29577141

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Koncertlekcija “Atmodas dziesmas. Dziesmotā revolūcija” ir muzikāls stāsts par Latvijas nesenās vēstures notikumiem – Trešo atmodu, Dziesmoto revolūciju un Latvijas neatkarības atjaunošanu. Šis kultūras notikums, sasaucoties ar pasaulē notiekošo, palīdzēs iepazīt mūzikas klātbūtnes nozīmi vēsturiskos notikumos.

Programmā iekļautas nozīmīgākās un simboliskākās atmodas laika dziesmas, kas savijas ar stāstu par to, kā notika Latvijas neatkarības atgūšana. Skanēs Zigmāra Liepiņa, Imanta Kalniņa, Raimonda Paula un Jura Kulakova radītā mūzika. Stāsts par neatkarības atgūšanu veidots, konsultējoties ar Latvijas vēsturniekiem. Koncertstāstu papildinās gan vēsturiski kinokadri, gan īpaši veidoti videomateriāli. Programma ir interaktīva, skolēniem būs iespēja gan uzzināt ko jaunu, gan parādīt savas zināšanas un dziedāt visiem kopā. Pedagogiem tiek piedāvāti jautājumi, ko uzdot skolēniem, lai palīdzētu izprast koncertlekcijas saturu.

TEĀTRIS

Izrāde “Nasing spešal”

Piedāvā: Ģertrūdes ielas teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Eva Šķendenska, e-pasts git@git.lv, tel. nr.: 22020616

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://git.lv/lv/shows/view/146>

Izrādes “Nasing spešal” pamatā ir viena no ilgākajām Saeimas sēdēm atjaunotās Latvijas vēsturē – tā sākās 2008. gada 11. decembrī, turpinājās līdz nākamās dienas rītam un pēc nedēļu ilga pārtraukuma noslēdzās 2008. gada 18. decembrī, kopā ilgstot 28 stundas un 16 minūtes. Sēdes darba kārtībā bija nākamā gada valsts budžeta un tā pavadošo likumprojektu grozījumi un Administratīvi teritoriālās reformas likums. Tobrīd Latviju skāra pasaules ekonomiskā un vietējā politiskā krīze, un, kaut gan valdības un Saeimas īstenotie pasākumi vēlāk tika nodēvēti par “veiksmes stāstu”, tie būtiski iedragāja Latvijas sabiedrības uzticību valdībai un parlamentam nākotnē.

“Nasing spešal” tekstu veido Saeimas deputātu un valdības pārstāvju runātais sēdes laikā, ko izrādes radošā komanda pārstrādājusi krāsainā dokumentālā mozaikā, skatītājiem tuvplānā atklājot aizrautīgu cīņu par varu un vēlētāja balsi.

Izrāde “Mēs, roks, sekss un PSRS”

Piedāvā: VSIA “Valmieras drāmas teātris”

Norises laiks: Pēc teātra repertuāra; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, tel. nr.: 64207335

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://vdt.lv/lv/izrade/mes-roks-sekss-un-psrs>

Šis ir stāsts par jauniem cilvēkiem, kuri 1985. gadā piedzīvoja leģendāro grupas “Pērkons” koncertu Ogres estrādē un tam sekojošo vilciena izdemolēšanu. Trīs draugi – septiņpadsmitgadīgie Andrejs, Vizma un Uģis – klausās mūziku, cenšas atrast savu vietu dzīvē, risina attiecības viens ar otru, ar savām ģimenēm un komunistisko režīmu. Viņu alkas pēc neatkarības no vecāku un iepriekšējo paaudžu uzskatiem un kontroles sakrīt ar lielajām, kolektīvajām, gaisā jūtamajām alkām pēc pārmaiņām un brīvības. Izrādē skanēs arī “Pērkona” mūzika, katrai dziesmai kļūstot par nozīmīgu daļu no stāsta.

KINO / AUDIOVIZUĀLĀ MĀKSLA

Filma “Drosmes diena”

Piedāvā: Filmu studija “Red Dot Media”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; digitāla norise

Kontaktinformācija: Latvijas Kinematogrāfistu savienības projekta “Kino visiem un visur Latvijā” koordinatore Ieva Pitruka, e-pasts: ieva.pitruka@inbox.lv, tel. nr.: 26358150

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Filmas pamatā ir materiāli par 1983. gada tiesas prāvām pret citādi domājošajiem – šajā gadā uz cietumiem un nometnēm tika nosūtīti ārkārtīgi daudz cilvēku, kuri nespēja samierināties ar pastāvošo iekārtu. Tomēr kāds no tiesājamiem atļāvās līdz šim neiedomājamo – publiski skaļi paust patiesību par vardarbīgo padomju valsti un okupāciju. Tas bija Gunārs Astra. Tā bija īstena drosme, kas līdz pat Atmosas gadiem un PSRS sabrukumam iedrošināja tautu nebaidīties. Gunārs Astra tika divas reizes represēts, kopumā ieslodzījumā pavadīja nepilnus 20 gadus.

4. maija Latvijas filmu maratons klātienē un tiešsaistē (bezmaksas)

Piedāvā: Nacionālais Kino centrs

Norises laiks: 4. maijā klātienē seansos kinoteātrī “Splendid Palace” un Rīgas apkaimēs, kā arī tiešsaistē portālā www.filmas.lv

Kontaktinformācija: Kristīne Matīsa, e-pasts: kristine.matisa@nkc.gov.lv, tel. nr.: 26129964

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/4-maija-latvijas-filmu-maratons-sogad-klatiene-un-tiessaiste>

Pēc divu pandēmijas gadu pārtraukuma, kura laikā 4. maija Latvijas filmu maratons pārcēlās tiešsaistē – Nacionālā Kino centra portālā filmas.lv –, šogad tas atkal atgriezās kinoteātrī “Splendid Palace”, bezmaksas klātienē seansos abās kinozālēs. Ielūgumus uz kinoteātra seansiem no 27. aprīļa varēs saņemt kinoteātra kasē vai pierēģistrēt elektroniski kinoteātra mājaslapā; detalizēta informācija par seansiem un pieteikšanos sekos.

MUZEJI UN ARHĪVI / ATMIŅU INSTITŪCIJAS

Izstāde “NYET, NYET, SOVIET! Politiskie protesti un demonstrācijas ārpus Latvijas 1945–1991”

Piedāvā: Muzejs un pētniecības centrs “Latvieši pasaulē”

Norises laiks: No 10. maija; klātienē norise (Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā)

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: info@lapamuzejs.lv, tel. nr.: 28066186

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: www.lapamuzejs.lv

Izstāde “NYET, NYET, SOVIET! Politiskie protesti un demonstrācijas ārpus Latvijas 1945–1991” apkopo trimdas latviešu politisko protestu un demonstrāciju pieredzi, kas rosina mūs būt ne tikai sabiedriski aktīviem un līdzatbildīgiem, bet arī izprast savas valsts brīvības cenu un katra paša iesaisti tās saglabāšanā. Izstāde rosina meklēt atbildes uz jautājumu “Ko tu dari Latvijas brīvības labā?”.

Nodarbības laikā (aptuveni viena stunda) jauniešiem būs iespēja iepazīties ar izstādi, meklējot atbildes uz āķīgiem jautājumiem, būs pašiem jādomā, kā varētu izteikties par sev svarīgām tēmām, izgudrojot atbilstošus saukļus, kā arī būs iespēja uzgleznot savu vēstījumu uz sešus metrus gara “Brīvības mūra”.

Muzejpedagoģiskā nodarbība “Gara spēka atmoda”

Piedāvā: Latvijas Okupācijas muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; digitāla norise no 9. līdz 19. maijam

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: ip@okupacijasmuzejs.lv, tel. nr.: 67211030. Pieteikšanās norisei līdz 5. maijam: <https://forms.gle/dKtR5yvbKZZ4jBiu8>

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://okupacijasmuzejs.lv/lv/aktualitates/latvijas-okupācijas-muzeja-piedāvājums-skolām-2022-gada-maija--svinesim-svetkus-kopa-1143/>

Nodarbībā izmantoti muzeja jaunās ekspozīcijas elementi un plašs video materiālu klāsts. Skolēni uzzinās par situāciju pirms atmodas, par svarīgākajiem notikumiem un organizācijām, taču vislielākā uzmanība tiks veltīta tieši tautas gara spēkam, kas izpaudās dažādos veidos – gan iestājoties pret vides sagandēšanu, (jo vide nav tikai vide), gan drosmē doties pie miliču un trolejbusu vadu ieskaudā Brīvības pieminekļa, lai pieminētu īpašu notikumu gadadienas. Runāsim un klausīsimies Dziesmotās revolūcijas fenomenu un pievērsīsimies unikālajam Baltijas ceļam, akcentējot vienu no demokrātijas pamatiezīmēm – vārda un ticības brīvību. Lai nodarbība izdotos pēc iespējas labāka, aicinām skolēnus pirms nodarbības veikt mājasdarbu – ar aptaujas palīdzību izziņāt savu tuvinieku pieredzi atmodas notikumos. Aicinām skolotājus parūpēties par to, lai skolēni saņemtu un izdarītu savu mājas darbu, kā arī rosinām skolotājus izmantot šīs intervijas kā mācību procesa sastāvdaļu.

Fotoizstāde “Deklarācija par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” (bezmaksas)

Piedāvā: Latvijas Nacionālais arhīvs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs norise Rīgas Ukrainu vidusskolā (no 2. līdz 20. maijam), Latvijas Nacionālā arhīva izstāžu logos (no 2. līdz 6. maijam) un Liepājas Svētās Trīsvienības katedrālē (līdz 13. maijam)

Kontaktinformācija: Meldra Usenko, e-pasts: meldra.usenko@arhivi.gov.lv, tel. nr.: 27055761

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Latvijas PSR Augstākās Padomes 1990. gada 4. maijā pieņemtajai Deklarācijai “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” bija izšķiroši svarīga iekšpolitiska un ārpolitiska nozīme valsts neatkarības atjaunošanas procesā. Deklarācija ir mūsu valsts kontinuitātes pamats, jo ar tās pieņemšanu tika atjaunota 1918. gada 18. novembrī proklamētā Latvijas Republika. Tās pieņemšana apliecināja, ka, lai arī Latvijas neatkarības piekritēji ir izvēlējušies nevardarbīgu un konstitucionālu neatkarības atjaunošanas ceļu, tie ir gatavi uz drosmīgiem un principiāliem lēmumiem.

Izstādē atspoguļoti ne tikai 4. maija notikumi, bet šis tautas vēstures izšķirošais brīdis ir skatīts arī citu Trešās atmodas notikumu kontekstā, kuri Neatkarības deklarācijas pieņemšanu padarīja iespējamu.

Muzejpedagoģiskā programma “Mana Latvija”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; gan klātienēs, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: info@lnvm.lv, tel. nr.: 67221357

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: www.lnvm.lv

Nodarbības laikā skolēni iegūs jaunu informāciju un izpratni par Latvijas vēsturē nozīmīgiem datumiem – 1918. gada 18. novembri, 1919. gada 11. novembri, 1990. gada 4. maiju; valsts

simboliem – karogu, ģerboni, himnu; ievērojamām personībām – Jāni Čaksti, Oskaru Kalpaku, Kārli Ulmani, Daini Īvānu. Laikmeta noskaņas izprast palīdzēs vēsturiskās fotogrāfijas un priekšmeti. Savu vērtību un izpratni par dzirdēto skolēni pārbaudīs, saliekot laika līniju ar vēsturiskiem attēliem un faktiem. Programmas rezultātā pieaug skolēnu patriotisms, cieņa pret Latvijas valsti, tās simboliem.

Ekspozīcijas “Valstiskās neatkarības atjaunošana 1987.–1991. gads” iepazīšana

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: info@lnvm.lv, tel. nr.: 67221357

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: www.lnvm.lv

Skolēni izzinās Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanas procesus 20. gadsimta 80. un 90. gadu mijā līdz Latvijas pievienošanās NATO un Eiropas Savienībai. Pievienotā aktivitāšu lapa palīdzēs apkopot iegūtās zināšanas un izprast Atmodas laika notikumus.

Muzejpedagoģiskā nodarbība “Baltijas brīvības ceļš”

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: info@lnvm.lv, tel. nr.: 67221357

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: www.lnvm.lv

Programmas “Baltijas brīvības ceļš” laikā skolēni plašāk uzzinās par Trešās atmodas notikumiem laika posmā no 1985. gada līdz 1991. gadam, iepazīstoties ar priekšmetu, fotogrāfiju un dokumentu kopumu, kas stāsta par Latvijas un Baltijas neatkarības centieniem 20. gadsimta 80. gadu otrajā pusē. Programmas ietvaros būs iespēja uzzināt par Latvijas Tautas frontes izveidošanos, akcijas “Baltijas ceļš” norisi, 1990. gada 4. maija deklarācijas pieņemšanu, 1991. gada barikādēm, kā arī citiem Latvijas vēsturē svarīgiem notikumiem. Programmu veido divas daļas – gida stāstījums par Trešo atmodu un uzdevumu pildīšana sagatavotajās darba lapās, tā dodot iespēju padziļināti izpētīt ekspozīciju un nostiprināt zināšanas.

Pastaiga pilsētvidē ar gidu “1990. gada 4. maijam pa pēdām” (bezmaksas)

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienē norise 2., 3., 5. un 6. maijā

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: tfm@lnvm.lv, tel. nr.: 67224502

Mērķauditorija: 9.–12. klase

2022. gadā apritēs 32 gadi, kopš 1990. gada 4. maijā Latvijas PSR Augstākā padome pieņēma deklarāciju “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”. Tā paredzēja atjaunot Latvijas Republikas suverenitāti un 1922. gada 15. februārī pieņemtās Satversmes darbību, kā arī pasludināja par starptautisku noziegumu PSRS militāro agresiju 1940. gada 17. jūnijā. LNVM Tautas frontes muzejs piedāvā īpašu 4. maijam veltītu maršrutu Vecrīgā, kura laikā varēs izzināt, kur Rīgā un ārpus tās tika apspriesta, rakstīta un pieņemta neatkarības atjaunošanas deklarācija. Maršruta sākumpunkts būs Tautas frontes muzejs Vecpilsētas ielā 13/15 un galapunkts – Brīvības piemineklis, savukārt tā laikā skolēni pietās pie Saeimas, 11. novembra krastmalā, pie Latvijas Universitātes, kā arī citām deklarācijas veidošanas laikā svarīgām pieturvietām.

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja digitālie bezmaksas resursi vietnē emuzejs.lnvm.lv

Piedāvā: Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; digitālas norises

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: tfm@lnvm.lv, tel. nr.: 67224502

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Atzīmējot 4. maiju, muzejs aicina izzināt dažādus eMuzeja resursus – apskatīt galerijas, virtuāli vai klātienē izstaigāt ekskursijas maršrutu un noskatīties interviju, diskusijas, konferences ierakstus, kā arī lasīt konferences materiālus.

1. **Virtuāla galerija “1990. gada 4. maijs. Deklarācijas par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu pieņemšana”**, kas sniedz ieskatu deklarācijas pieņemšanas procesā, balsojumā un sabiedrības noskaņā pēc nozīmīgā balsojuma.
<https://emuzejs.lnvm.lv/resursi/galerijas-un-virtualas-izstades/galerijas/1990-gada-4-maijs-deklaracijas-par-latvijas-republikas-neatkaribas-atjaunosanu-pienemsana>.
2. **“1990. gada 4. maijs. Virtuāla ekskursija”** aicina virtuālā vai reālā pastaigā pa Rīgu, iztēlē piedzīvojot 1990. gada pavasara notikumu virkni, kas beidzās ar triumfālo balsojumu Latvijas PSR Augstākajā padomē un tautas manifestāciju Daugavmalā.
<https://emuzejs.lnvm.lv/resursi/galerijas-un-virtualas-izstades/galerijas/virtuala-ekskursija-4-maija>
3. **Valsts prezidenta Egila Levita stāstījums par deklarācijas tapšanas gaitu** intervijā Dainim Īvānam (intervija ierakstīta 2020. gadā).
https://youtu.be/sSbBVY0_geA.
4. Video ieraksti:
  - **Diskusiju cikla “Trešā atmoda. 1990. gads. Parlamentārā revolūcija” ieraksti.**
<https://emuzejs.lnvm.lv/resursi/video-un-audio/diskusijas/tresa-atmoda-1990-gads-parlamentara-revolucija>
  - 2015. gada konferences **“1990. gada 4. maijs: no Latvijas PSR uz Latvijas Republiku”** ieraksts https://youtu.be/LK_w2lTRwrE un konferences materiāli https://emuzejs.lnvm.lv/books/4_maijs_konference/#page=1.

* * *

LAI SKAISTI SVĒTKI!

Atgādnēs praktiskai lietošanai:

- Visplašākā informācija par programmā iekļautajām kultūras norisēm atrodama [Kultūras ministrijas mājaslapā esošajā tabulā](#), atsevišķi izdalot digitālās un klātienēs norises.
- Viss **valsts kultūras iestāžu** (tas ir, valsts kapitālsabiedrību teātru, koncertiestāžu, muzeju u. c.) piedāvājums ir iekļauts programmas saturā arī tad, ja nav specifiski norādīts apkopojuma tabulā. Norises, kas nav pieejamas regulāri un ilgstoši (piemēram, izstādes vai īpaši koncerti, kas notiek tikai vienu reizi), piedāvājuma tabulā netiek iekļautas. Pedagoģi lemj par katras konkrētās norises atbilstību noteiktai vecumgrupai.
- Aktuālāko norišu izlases atrodamas ikmēneša jaunumu lapās, kas pieejamas mājaslapā <https://www.lnkc.gov.lv/lv/programmas-latvijas-skolas-soma-kulturas-norisu-izlases>.
- Jaunas un lietotāju iecienītas norises atrodamas programmas “Latvijas skolas soma” mājaslapas sadaļā “Skolu pieredze un aktualitātes”: www.latvijasskolassoma.lv.
- Pašas jaunākās ziņas, foto un videomateriāli atrodami programmas “Latvijas skolas soma” sociālo tīklu kontos “Facebook” <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma> un “Instagram” <https://www.instagram.com/latvijasskolassoma/>. Tur iespējams pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļā zem norises ieraksta, vai daloties ar kādu ierakstu, kā arī sasaistīt atsevišķas skolas vai novada publiskoto informāciju ar kopējo krājumu.

Norises, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, bet piedāvājuma veidā nosūtītas tieši skolai, jāpārlicinās par to atbilstību programmas mērķim, sazinoties ar programmas “Latvijas skolas soma” komandu.

www.latvijasskolassoma.lv #LatvijasSkolasSoma #SkolasSoma
